

KANCELARIA SENATU

BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

BKS/DPK-134-28420/16 EK

Warszawa, dnia 9 lutego 2016 r.

Pg-05/16

Nr: 28420	Data wpływu 16 listopada 2015 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 2 lutego 2016 r.

KOSZTY SĄDOWE W POSTĘPOWANIU CYWILNYM

TEMAT

**Zwolnienie z kosztów sądowych przy wznowieniu postępowania w wypadku,
gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją
przepisu na podstawie którego wydano orzeczenie.**

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna

Cezary P.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 96 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (przepis stanowi o zwolnieniu z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych) poprzez w dodanie podpunktu 13 w brzmieniu: „strona wnosząca skargę o wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ kodeksu postępowania cywilnego”.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Zdaniem autora petycji – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych niesłusznie nakłada na stronę postępowania obowiązek uiszczenia kosztów sądowych w przypadku wniesienia skargi o wznowienie postępowania z tytułu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, aktu normatywnego, na podstawie którego wydano skarżone orzeczenie.

Autor petycji podkreśla, że w takiej sytuacji wznowienie postępowania następuje z winy ustawodawcy i ponoszenie kosztów postępowania wznowieniowego przez skarżącego narusza zasady współżycia społecznego i zasady demokratycznego państwa prawa. Autor zaznacza, że ustawodawca uchwalając akt prawny, który został uznany za niezgodny z Konstytucją, dopuszcza się bezprawia normatywnego, przed którym obywatel powinien być chroniony poprzez zwolnienie z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych.

Ponadto wnoszący petycję uważa, że skoro ustawodawca zapewnił taką ochronę stronie wnoszącej o uznanie postanowień umownych za niedozwolone, to na zasadzie pewnej analogii postępowań, strona wnosząca skargę o wznowienie na podstawie art. 401¹ kodeksu postępowania cywilnego również powinna być zwolniona od ponoszenia kosztów sądowych.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 ze zm.) w art. 3 ust. 2 pkt 8a określa, że opłacie podlega m.in. skarga o wznowienie postępowania.

Opłatę stosunkową pobiera się w sprawach o prawa majątkowe; wynosi ona 5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 zł i nie więcej niż 100 000 zł (art. 13).

Opłatę stałą w postępowaniu nieprocesowym w kwocie 40 zł pobiera się od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie

niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie, w której postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu (art. 23).

Krąg podmiotów, które nie mają obowiązku uiszczenia kosztów sądowych określa ustawa w art. 96 ust. 1, są to:

- strona dochodząca ustalenia ojcostwa lub macierzyństwa oraz roszczeń z tym związanych;
- strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów;
- strona wnosząca o uznanie postanowień umownych za niedozwolone;
- pracownik wnoszący powództwo lub strona wnosząca odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem art. 35 i 36;
- kurator wyznaczony przez sąd orzekający lub sąd opiekuńczy dla danej sprawy;
- prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka i Rzecznik Praw Pacjenta;
- powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- inspektor pracy oraz związki zawodowe w sprawach z zakresu prawa pracy;
- strona w sprawach związanych z ochroną zdrowia psychicznego;
- osoba ubezwłasnowolniona w sprawach o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia;
- strona, która została zwolniona od kosztów sądowych przez sąd - w zakresie przyznanego jej zwolnienia;
- powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących ochrony indywidualnych interesów konsumenta;
- strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w dziale VIII ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze.

PRACE LEGISLACYJNE:

W VIII kadencji Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji rozpatrzyła petycję P8-04/13 w tej sprawie, wniesioną przez tego samego autora. Senatorowie 6 sierpnia 2013 r. zdecydowali o przygotowaniu projektu inicjatywy ustawodawczej realizującej wniosek petycji.

Komisja w trybie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu złożyła do Marszałka

Senatu wniosek o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – druk senacki nr 497.

Marszałek Senatu 20 listopada 2013 r. skierował projekt do Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w celu rozpatrzenia go w pierwszym czytaniu. Komisje na wspólnym posiedzeniu 29 stycznia 2014 r. rozpatrzyły projekt ustawy i wnosiły o przyjęcie go bez poprawek.

Senat RP na 49. posiedzeniu 20 lutego 2014 r. podjął uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W Sejmie 11 marca 2014 r. projekt (druk sejmowy nr 2207) skierowano do pierwszego czytania do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, która 5 czerwca 2014 r. przeprowadziła pierwsze czytanie. W związku z zakończeniem kadencji parlamentu projekt ustawy został objęty zasadą dyskontynuacji prac legislacyjnych.

INFORMACJE DODTKOWE:

Wznowienie postępowania regulują art. 399–416¹ **ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego (kpc)** (Dz. U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.).

Zgodnie z art. 401¹ można żądać wznowienia postępowania również wtedy, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu prawnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Art. 405 stanowi, że do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie art. 401¹ kpc, właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej.

Art. 412 określa, że sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach jakie określa podstawa wznowienia. Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd może oddalić skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

Strona wnosząca skargę o wznowienie postępowania na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego orzekającego o niezgodności Konstytucją przepisu będącego podstawą wydanego orzeczenia, zobowiązana jest ponieść opłatę sądową zależną od charakteru sprawy, tj. w przypadku postępowania procesowego - 5% wartości przedmiotu sporu, zaś w postępowaniu nieprocesowym w wysokości 40 zł.

W postępowaniu wznowieniowym strona nie korzysta z przyznanego wcześniej zwolnienia od kosztów. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 26 listopada 2009 r. w sprawie III CZ 50/09 uznał, że „zwolnienie od kosztów sądowych przyznane stronie w postępowaniu

rozpoznawczym nie obejmuje postępowania ze skargi o wznowienie tego postępowania". Konieczne jest ponowne złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

W pozostałych przypadkach, kiedy brak podstaw aby skorzystać ze zwolnienia od kosztów sądowych, strona ponownie opłaca pisma w sprawie skargi o wznowienie, gdyż jak orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13 stycznia 2010 r. w sprawie II CZ 81/09 „postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania nie jest nowym postępowaniem, ale dalszym ciągiem rozpoznawania sprawy prawomocnie rozstrzygniętej. W wyniku wniesienia skargi postępowanie toczy się w instancji, w której orzekał poprzednio sąd właściwy do wznowienia”. Orzeczenie to potwierdziło interpretację procedury wznowieniowej dokonaną przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13 sierpnia 2002 r. w sprawie I PZ 62/02, w którym jednoznacznie stwierdzono, że „wznowienie postępowania prowadzi do ponownego rozpoznania sprawy począwszy od jego momentu, od którego postępowanie dotknięte było wadą, stanowiącą podstawę wznowienia postępowania. Jeżeli więc skargą o wznowienie zasadnie zaskarżono wyrok sądu drugiej instancji, to wznowienie postępowania oznacza niejako powrót do tej fazy postępowania”.

Kolejny wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2012 r. sygn. akt I PK 82/11 potwierdza wcześniejsze interpretacje dotyczące postępowania ze skargi o wznowienie stanowiąc, że w postępowaniu ze skargi o wznowienie sąd nie rozpoznaje zarówno roszczeń zgłoszonych po raz pierwszy w tym postępowaniu, jak i roszczeń uprzednio zgłoszonych, których nie dotyczy podstawa wznowienia (art. 412 § 1 kpc), a ponadto po wznowieniu postępowania sąd rozpoznaje sprawę na nowo, ale wyłącznie w granicach, jakie określa podstawa wznowienia (art. 412 § 1 kpc). Wynika stąd zakaz brania pod uwagę innych podstaw wznowienia niż przytoczone przez stronę w skardze i uwzględnione przy wznowieniu. Sąd orzekający w postępowaniu wznowionym ogranicza więc rozpoznanie sprawy do rozstrzygnięcia, jaki wpływ miała uwzględniona (powołana w skardze) podstawa wznowienia na wynik prawomocnie zakończonej sprawy”.

OPRACOWAŁA

Eliza Kraj

DYREKTOR

Anna Pomianowska-Bak